

EKONOMSKE OSNOVE DRŽAVE I PRAVA

**Pravni fakultet
Univerziteta u Travniku**

Copyright © Faruk Jašarević, Sarajevo, 2018

MODUL 3.

EKONOMSKI PROCES

Prof. dr. Faruk Jašarević

CILJEVI IZLAGANJA

- **OBJASNITI EKONOMSKI PROCES
KAO KLJUČNU DRUŠTVENU SFERU**
- **DEFINIRATI PROIZVODNI
POTENCIJAL DRUŠTVA**

CILJEVI IZLAGANJA

- **UPOZNATI SE S OSNOVNIM POJMOVIMA O PROIZVODNJI, RASPODJELI, RAZMJENI I POTROŠNJI KAO SASTAVNIM DIJELOVIMA EKONOMSKOG PROCESA**
- **OBJASNITI ORGANSKO JEDINSTVO I SIMULATNOST EKONOMSKOG PROCESA**

1. OPĆENITO

- **BAVLJENJE EKONOMSKIM PROBLEMIMA NIJE MONOPOL PROFESIONALNIH EKONOMISTA**
- **ODREĐENA RAZINA ZNANJA IZ EKONOMSKIH DISCIPLINA NUŽNA JE SVAKOJ DRUŠTVENOJ JEDINKI**

1. OPĆENITO

- **OPĆENITO JE NUŽAN TEMELJ
USPJEŠNOG RJEŠAVANJA
PROBLEMA U DRUŠTVENOJ SFERI:**
 - **POZNAVANJE EKONOMSKIH
KATEGORIJA ...**

1. OPĆENITO

- **RAZUMIJEVANJE** **BITNIH**
POJAVNIH **OBLIKA**
EKONOMSKOG ŽIVOTA
- **SHVAĆANJE** **KARAKTERISTIKA I**
ZAKONITOSTI **EKONOMSKIH**
PROCESA

1. OPĆENITO

- **NAJVAŽNIJA AKTIVNOST LJUDSKE
ZAJEDNICE ZBIVA SE U
EKONOMSKOJ SFERI**

1. OPĆENITO

**U EKONOMSKOM PROCESU, KOJI
ČINE:**

- **PROIZVODNJA**
- **RASPODJELA**
- **RAZMJENA**
- **POTROŠNJA**

**ODVIJA SE MATERIJALNA
REPRODUKCIJA DRUŠTVA**

1. OPĆENITO

- **SMISAO DJELOVANJA LJUDI U EKONOMSKOJ SFERI I POTICAJ TOM DJELOVANJU JESU BROJNE I STALNE POTREBE ČIJE JE ZADOVOLJENJE TEMELJNI UVJET OPSTANKA DRUŠTVA**

1. OPĆENITO

- **OPSTANAK I RAZVOJ
PRETPOSTAVLJA KONTINUIRANO
PREGALAŠTVO U CILJU
STVARANJA MATERIJALNE
SUPSTANCE ZADOVOLJAVANJA
POTREBA (PREHRANA,
ODIJEVANJE, STAN...)**

1. OPĆENITO

- **EKONOMSKI PROCES JE KLJUČNA DRUŠTVENA SFERA OD ČIJE UČINKOVITOSTI OVISI:**

- **OPSTANAK**

I

- **POVIJESNA PERSPEKTIVA SVAKOG DRUŠTVA**

1. OPĆENITO

- **ZADOVOLJAVATI POTREBE ZNAČI
TROŠITI, KORISTITI SE DOBRIMA**

1. OPĆENITO

- **RASPOLOŽIVA UKUPNOST DOBARA DETERMINIRANA JE OSTVARENIM REZULTATIMA PROCESA REPRODUKCIJE**
- **REZULTATE ODREĐUJE RAZINA (NIVO) EFIKASNOSTI UPOTREBE PROIZVODNIH FAKTORA**

1. OPĆENITO

- U SAVREMENIM UVJETIMA PRIVREDA DJELUJE KAO SLOŽENI SISTEM S VRLO RAZGRANATIM MEĐUOVISNOSTIMA POJEDINIH SEGMENTATA, GRUPACIJA, GRANA, FAZA I SUBJEKATA

1. OPĆENITO

- **RADI SE O ZAMRŠENOM SKLOPU INTERAKCIJA KOJI SE LAIČKI TEŠKO MOGU SHVATITI (PRIKLADNA JE ILUSTRACIJA FUNKCIONIRANJE BERZE VRIJEDNOSNIH PAPIRA)**

1. OPĆENITO

- **ČOVJEČANSTVO KROZ PROTEKLE MILENIJE **OPSTAJE I RAZVIJA SE DOSEGNUVŠI DANAS IZVANREDAN NAPREDAK...****

1. OPĆENITO

- **EKONOMIZIRAJUĆI OSKUDNIM
RESURSIMA**
- **KORISTEĆI SE RASPOLOŽIVIM
ZNAJIMA O PRIRODI I NAČINIMA
OBLIKOVANJA NJEZINIH
DIJELOVA U UPOTREBNE
VRIJEDNOSTI**

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- **EKONOMSKE MOGUĆNOSTI SVAKE ZEMLJE PRIKAZUJU SE KAO UKUPNOST RASPOLOŽIVIH PROIZVODNIH ČINITELJA, ODNOSNO KAO ZBIR: ...**

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- **PROIZVODNIH SREDSTAVA U
NAJŠIREM SMISLU
I**
- **RASPOLOŽIVOG BROJA
PRIVREDNO DJELATNIH
STANOVNIKA**

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- **OPSTANAK I RAZVOJ SVAKOGA DRUŠTVA ZASNIVA SE NA:**
 - **KONTINUITETU PROIZVODNE AKTIVNOSTI LJUDI, I**
 - **POJEDINAČNOJ I ZAJEDNIČKOJ DJELATNOSTI S UČINCIMA KOJI ZADOVOLJAVAJU RAZNOVRSNE POTREBE STANOVNIŠTVA**

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- **VELIČINA** | **STRUKTURA** **TIH**
POTREBA | **POVIJESNO** **SU**
ODREĐENI: ...

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- **DOSTIGNUTIM RAZVOJA** **STEPENOM**
- **SVOJSTVIMA ORGANIZMA** **ČOVJEČJEG**
- **PRIRODNIM OKRUŽENJEM**
I
- **DRUGIM OKOLNOSTIMA**

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- **OPSTANAK LJUDI OVISI O
DOSTUPNOSTI RAZLIČITIH DOBARA
KOJE PROIZVODNA AKTIVNOST
STVARA UPRAVO U TU SVRHU**

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- ZA SVAKO JE **DRUŠTVO** VAŽNA
 - **STAVARALAČKA SPOSOBNOST
PROIZVODNE SFERE**
 - |
 - **RASPOLOŽIVOST PRIJEKO
POTREBNIH UVJETA...**

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

**... ZA PRIBAVLJANJE RAZLIČITIH
DOBARA KOJA ĆE POSLUŽITI
ZADOVOLJAVANJU BROJNIH I
RAZNOVRSNIH POTREBA LJUDI**

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- **PROIZVODNI POTENCIJAL
DRUŠTVA OZNAČAVA**

**UKUPNOST LJUDSKIH I
MATERIJALNIH ČINITELJA**

**KOJI SJEDINJENI U PROCESU
STVARANJA MATERIJALNIH
DOBARA I USLUGA**

OMOGUĆAVAJU OPSTANAK

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- **NEOVISNO O RAZVOJNIM
DOSTIGNUĆIMA I OSTVARENOM
BLAGOSTANJU ILI OSKUDICE
STANOVNIŠTVA, UVIJEK SU U
SVAKOM DRUŠTVU PRISUTNE I
UTJECAJNE GRANICE MOGUĆEG
ZADOVOLJAVANJA POTREBA**

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- I U BOGATIM I U SIROMAŠNIM
ZEMLJAMA MOGUĆNOSTI
POTROŠNJE SU OGRANIČENE
VELIČINOM I STRUKTUROM
STVORENOG I/ILI PRIBAVLJENOG
FONDA DOBARA

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

■ PRIMJER:

APSTRAKCIJA PROIZVODNOG
POTENCIJALA DRUŠTVA UZ
SLJEDEĆE PRETPOSTAVKE:

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

**(1) RASPOLOŽIVI RESURSI DRUŠTVA
MOGU SE KORISTITI ZA
PROIZVODNJU SAMO DVIJU VRSTA
DOBARA, I TO:**

- **DOBRA KOJA SLUŽE
ZADOVOLJAVANJU POTREBA
STANOVNIŠTVA U NEPOSREDNOM
SMISLU (HRANA), I**
- **DOBRA KOJA SE KORISTE U
PROIZVODNJI (STROJEVI/MAŠINE)**

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

**(2) POVEĆANJEM PROIZVODNJE
JEDNE VRSTE SMANJUJE SE
PROIZVODNJA DRUGE VRSTE
PROIZVODA, JER SU MOGUĆNOSTI
PROIZVODNJE OGRANIČENE I
MAKSIMALNO ISKORIŠTENE**

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

(3) IZBOR KRAJNOSTI JE MOGUĆ, A TO ZNAČI PROIZVODNJA SAMO JEDNE OD UKUPNO DVIJE VRSTE PROIZVODA (APSURD, ALI SMISAO JE DOPUŠTANJA TAKVE MOGUĆNOSTI U NAGLAŠAVANJU NUŽNOSTI IZBORA I POSLJEDICA IZBORA)

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

Količina proizvedene hrane	<i>Kombinacija faktora proizvodnje</i>	Količina proizvedenih strojeva
0	<i>A</i>	40
1	<i>B</i>	35
3	<i>C</i>	30
5	<i>D</i>	25
7	<i>E</i>	20
9	<i>F</i>	15
11	<i>G</i>	10
13	<i>H</i>	5
15	<i>I</i>	0
u milionima tona		u hiljadama komada

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- U TABLICI SU PRIKAZANE
PROPORCIJE **REZULTATA**
PROIZVODNJE NA TEMELJU
ODABRANE KOMBINACIJE –
NAČINA KORIŠTENJA
PROIZVODNIH POTENCIJALA
DRUŠTVA

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- **ODABIR KOMBINACIJE A:**

**REZULTAT JE 40 000 KOMADA
STROJEVA I 0 TONA HRANE**

- **ODABIR KOMBINACIJE I:**

**REZULTAT JE 0 KOMADA
STROJEVA I 15 MILIONA TONA
HRANE**

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- **ODABIR OSTALIH KOMBINACIJA:
REZULTAT JE PROIZVODNJA OBIJU
VRSTA PROIZVODA U DATOM
OMJERU**

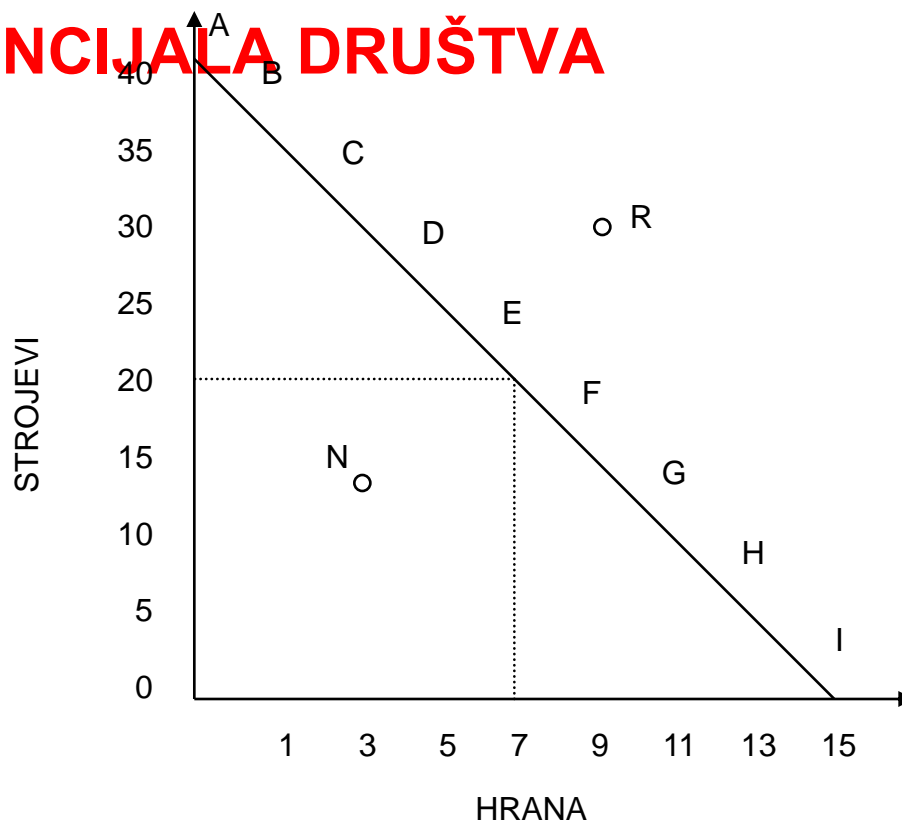

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- **SVAKO POVEĆANJE PROIZVODNJE
JEDNE VRSTE PROIZVODA
SMANJUJE PROIZVODNJU DRUGE
VRSTE PROIZVODA**

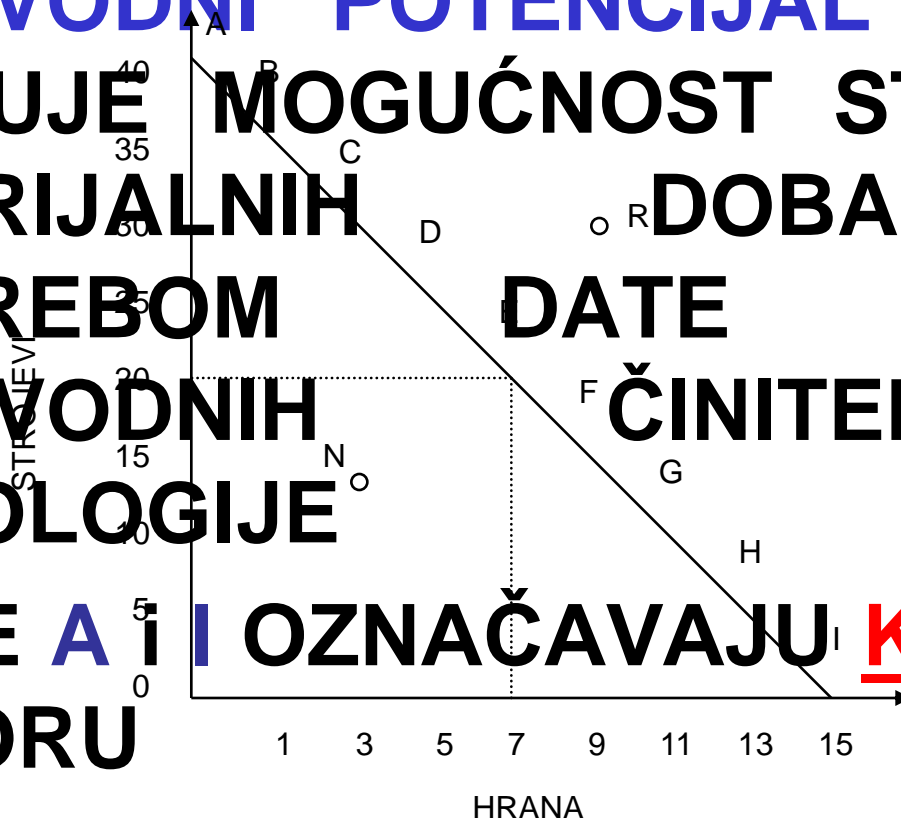
2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

GRAFIKON – KRIVULJA PROIZVODNOG POTENCIJALA DRUŠTVA

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- **PROIZVODNI POTENCIJAL DRUŠTVA ISKAZUJE MOGUĆNOST STVARANJA MATERIJALNIH DOBARA UPOTREBOM DATE KOLIČINE PROIZVODNIH ČINITELJA I TEHNOLOGIJE**
- **TAČKE A i I OZNAČAVAJU KRAJNOSTI U IZBORU**

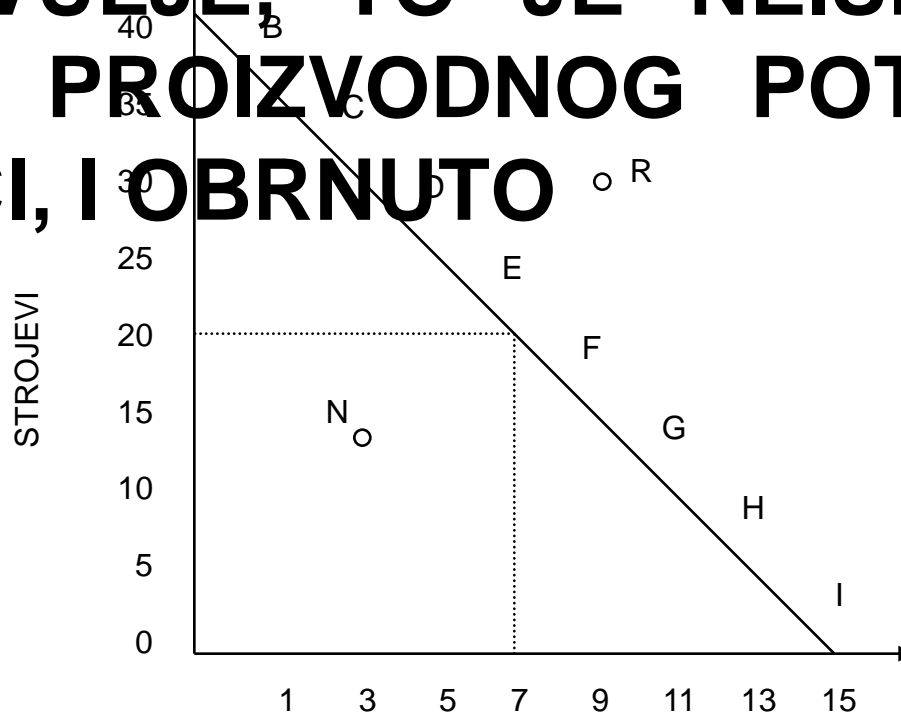

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- **TAČKA N PRIKAZUJE NEPOTPUNU ISKORIŠTENOST PROIZVODNOG POTENCIJALA – STANJE KADA SE ZBOG ODREĐENIH RAZLOGA POSTOJEĆI PROIZVODNI RESURSI KORISTE DJELOMIČNO**

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- ŠTO JE TAČKA N UDALJENIJA OD KRIVULJE, TO JE NEISKORIŠTENI DIO PROIZVODNOG POTENCIJALA VEĆI, I OBRNUTO

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

■ **EFIKASNOST**
UČINKOVITOST
PROIZVODNIH ČINITELJA

IZRAŽAVA
UPOTREBE

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- U PRIMJERU SE EFIKASNOST
RAZMATRA STATIČKI:
PRETPOSTAVLJA
NEPROMJENJIVOST OKOLNOSTI
(TEHNOLOGIJE, ORGANIZACIJE,
OBRAZOVANJA) KOJE UTJEČU NA
DJELOTVORNOST

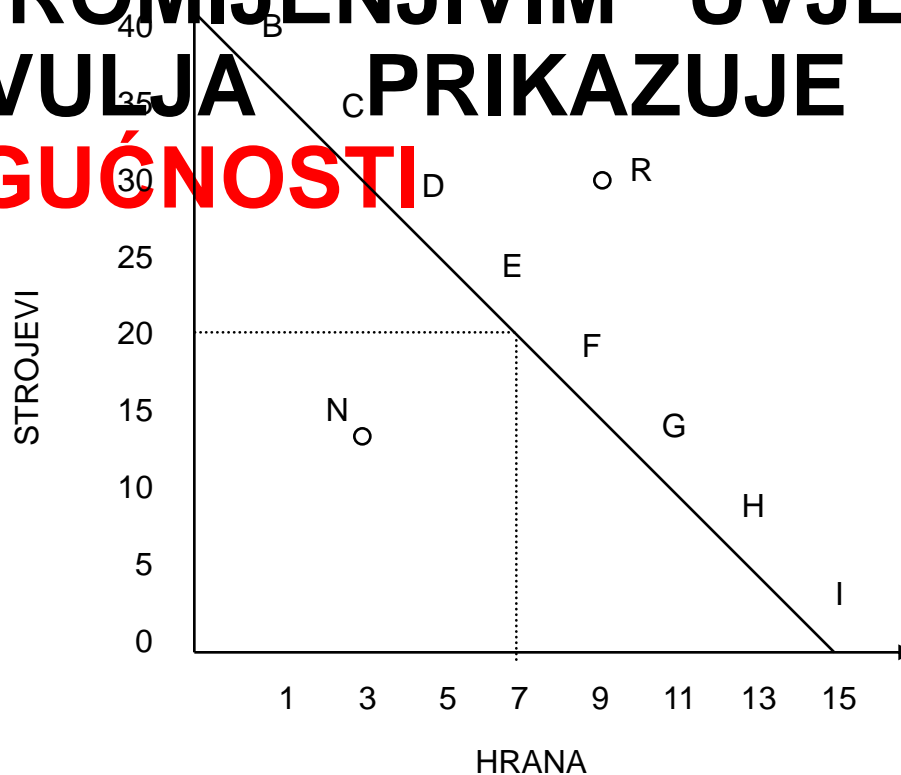

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- **NAPREDAK** **ZNANOSTI**
OMOGUĆUJE **BRZ** **RAST**
EFIKASNOSTI **A** **TIME** **I** **POMAK**
KRIVULJE **PROIZVODNOG**
POTENCIJALA

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- **TAČKA R NEDOSTIŽNA JE U NEPROMIJENJIVIM UVJETIMA JER KRIVULJA Prikazuje **KRAJNJE MOGUĆNOSTI****

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- **PROMJENE U:**

- **VELIČINI PROIZVODNIH
ČINITELJA**
- **TEHNOLOŠKIM ZNANJIMA**
- **ORGANIZACIJI**

**UVEĆAVAJU
POTENCIJAL I
KRIVULJU TAČKI R**

**PROIZVODNI
PRIBLIŽAVA**

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- PRIMJER
SLOŽENU
PRIVREDNOG
POUČAVA
POSTUPANJA
OSKUDNOSTI
RESURSA

POJEDNOSTAVLJUJE
STVARNOST
ŽIVOTA, ALI
O PRAVILIMA
U UVJETIMA
RASPOLOŽIVIH

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- U EKONOMIJI JE IZBOR IZMEĐU
CILJEVA KOJI MEĐUSOBNO
KONKURIRAJU **NEUMITAN**

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- **OBJEKTIVNO ZADAN OKVIR
POTROŠNJE NAMEĆE POTREBU
OPREDJELJIVANJA KOJE
ISKLJUČUJE ISTODOBNO
OSTVARIVANJE KONKURENTNIH
CILJEVA**

2. PROIZVODNI POTENCIJALI DRUŠTVA

- UKOLIKO SE **VIŠE** INVESTIRA,
MORA SE **MANJE TROŠITI** ZA
TEKUĆE POTREBE
- UKOLIKO U **SADAŠNOSTI** NE
POSTOJI SPREMNOST NA
ODRICANJE U POTROŠNJI, NE
MOŽE SE OČEKIVATI VIŠI
STANDARD U **BUDUĆNOSTI**

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- **EKONOMSKI PROCES, KOJI DOMINIRA U SAVREMENOM DRUŠTVU, TVORE ČETIRI POVEZANE FAZE, I TO:**

1. **PROIZVODNJA**
2. **RASPODJELA**
3. **RAZMJENA**
4. **POTROŠNJA**

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- **SVAKI OD NABROJENIH
SEGMENTATA U FUKCIJI JE
CJELOVITOG SISTEMA ČIJE
DJELOVANJE I KONTINUITET
OSIGURAVAJU OPSTANAK I
PROSPERITET LJUDSKOG
DRUŠTVA**

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- U PROIZVODNJI SE MATERIJALNA DOBRA **STVARAJU** PROCESOM **SJEDINJAVANJA** POTREBNIH PROIZVODNIH FAKTORA

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- **PROIZVODNI ČINITELJI**
UPOTREBOM SE TROŠE I
UNIŠTAVAJU, PA JE PROCES
PRODUKCIJE DOBARA UJEDNO I
PROCES POTROŠNJE POTREBNIH
MATERIJALNIH I LJUDSKIH
RESURSA

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- **PROIZVODNJA JE NAJZNAČAJNIJA, *DETERMINIRAJUĆA* *ETAPA* EKONOMSKOG PROCESA**

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- O USPJEŠNOSTI U PROCESU PRODUKCIJE OVISI KRAJNJI SMISAO CJELOKUPNOG EKONOMSKOG PROCESA – RAZINA ZADOVOLJAVANJA RAZLIČITIH LJUDSKIH POTREBA

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- **SMISAO** **JE** **PROIZVODNJE**
POTROŠNJA
- **POTROŠNJA** **INDUCIRA**
PROIZVODNJU U
 - **KVANTITATIVNOM ASPEKTU**
 - |
 - **KVALITATIVNOM ASPEKTU**

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- ŠTO ĆE SE I KOLIKO, TE NA KOJI NAČIN PROIZVODITI OVISI O **KARAKTERISTIKAMA POTROŠNJE** KOJA SE I TRŽIŠNOJ PRIVREDI MANIFESTIRA KAO POTRAŽNJA

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- **ROBNI OBLIK PRIVREĐIVANJA ORGANIZIRAN JE NA TEMELJU:**
 - **TRAJNE SPECIJALIZACIJE LJUDI**
I
 - **POSREDNOG ZADOVOLJAVANJA POTREBA**

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- U SUBJEKTIMA PROIZVODNJE PRODUCIRAJU SE UPOTREBNE VRIJEDNOSTI ILI ELEMENTI BUDUĆIH CJELOVITIH PROIZVODA KOJI SU S ASPEKTA POTROŠNJE ZA NJIHOVE STVARATELJE **POTPUNO NEINTERESANTNI**

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- RAZMJENOM VLASTITIH
REZULTATA NA TRŽIŠTU
PROIZVOĐAČI STVARAJU UVJETE
ZA PRIBAVLJANJE PROIZVODA
VLASTITE POTROŠNJE

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- U **PROIZVODNOJ SFERI** DRUŠTVA DJELUJE SAMO DIO UKUPNOG STANOVNIŠTVA
- U **POTROŠNJI** SUDJELUJU SVI NEOVISNO O ŽIVOTNOJ DOBI, RADNOJ SPOSOBNOSTI, SOCIJALNOM STATUSU I PROFESIJI KOJOM SE BAVE

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- **U EKONOMSKOM PROCESU**
 - ***RASPODJELA / RAZMJENA***
- **NUŽNO POSREDUJU IZMEĐU**
 - ***PROIZVODNJE / POTROŠNJE***

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- **RASPODJELA** JE FAZA
EKONOMSKOG PROCESA
KARAKTERISTIČNA ZA SVAKI
OBLIK DRUŠTVENE ORGANIZACIJE
PRIVREĐIVANJA...

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

**... TAKO DA SU OBLICI
RASPODJELE SPECIFIČNI U
RAZLIČITIM POVIJESNIM ETAPAMA,
ALI U BITI NEIZMIJENJENI, JER SE
SVODE NA DIOBU REZULTATA
STVORENIH PROIZVODNjom**

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- UČINAK SE PROIZVODNJE **DIJELI** MEĐU ČLANOVIMA ZAJEDNICE TEMELJEM VAŽEĆIH NAČELA

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

■ TEMELJEM

- VLASNIŠTVA
- RADNOG DOPRINOSA
- MINULOG RADA
- SOCIJALNIH KRITERIJA

**PRISVAJAJU SE
STVORENOG PROIZVODA**

DIJELOVI

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- U ROBNOJ PROIZVODNJI **UDIO JE U NOVCU**, SVOTI KOJA ODRAŽAVA **POLOŽAJ POJEDINCA** U RASPODJELI **STVORENE VRIJEDNOSTI**

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- **ULOGA JE RASPODJELE
USTANOVLJAVANJE I PRIMJENA
KRITERIJA I RAZMJERA
PARTICIPACIJE ČLANOVA
DRUŠTVA U PRISVAJANJU
REZULTATA PROIZVODNJE**

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

■ RAZMJENA

**JE U EKONOMSKOM PROCESU
POVIJESNI OBLIK
RASPODJELJIVANJA UČINAKA
DRUŠTVENE REPRODUKCIJE**

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- **ULOGA JE RAZMJENE U EKONOMSKOM PROCESU DA KVANTITATIVNO UTVRĐENE UDJELE SUDIONIKA RASPODJELE PRETVORI U KVALITATIVNI OBLIK**

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- U **RAZMJENI** SE, RASPODJELOM STVORENI **UDJELI** SUDIONIKA DIOBE REZULTATA PRIVREĐIVANJA, PRETVARAJU U **KONKRETNA DOBRA I USLUGE** KOJIMA SE ZADOVOLJAVAJU POTREBE

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- U ROBNOJ PROIZVODNJI **RAZMJENA** JE POTREBNA FAZA U KOJOJ SE...

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- **TRŽIŠNIM TRANSAKCIJAMA – RAZMJENOM NOVČANIH DOHODAKA ZA KONKRETNA DOBRA**
- **POSTIŽE KONAČNI CILJ – STVARANJE UVJETA ZA POTROŠNJU**

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- **POTROŠNJA JE POSLJEDNJA FAZA EKONOMSKOG PROCESA**
- **POTROŠNJA JE INDIVIDUALNI ČIN ZADOVOLJAVANJA RAZNOVRSNIH POTREBA**

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- **LJUDI TROŠE, UPOTREBLJAVAJU, UNIŠTAVAJU POTROŠNA DOBRA U SVRHU ZADOVOLJAVANJA RAZNOVRSNIH POTREBA**

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- **NAČIN UPOTREBE NOVČANIH DOHODAKA – STRUKTURA PRIBAVLJENIH DOBARA – ODRAŽAVA **PREFERENCIJALE** (PREDNOST, **VEĆA SKLONOST**) **INDIVIDUE****

3. FAZE EKONOMSKOG PROCESA

- U GRANICAMA RASPOLOŽIVOG DOHOTKA **SVAKO NABAVLJA I TROŠI DOBRA PREMA VLASTITOM IZBORU, OVISNO O:**
 - UKUSU
 - NAVIKAMA
 - TRADICIJI
 - SVJETONAZORU
 - OKOLNOSTIMA

3.1. PROIZVODNJA

■ PROIZVODNJA

JE SVRSISHODAN PROCES PRISVAJANJA, PREOBLIKOVANJA I KOMBINIRANJA DIJELOVA PRIRODE S TEMELJNOM ZADAĆOM MATERIJALIZACIJE RAZLIČITIH UPOTREBNIH SVOJSTAVA KOJA ĆE ZADOVOLJITI NEKU POTREBU

3.1. PROIZVODNJA

- **DJELUJUĆI SVJESNO,**
S UNAPRIJED
UTVRĐENIM CILJEM,
LJUDI KORIŠTENJEM
PROIZVODNIH
ČINITELJA STVARAJU
DOBRA NAMIJENJENA
POTROŠNJI

3.1. PROIZVODNJA

- **MOGUĆE JE IZLUČITI ZAJEDNIČKE, OPĆEVAŽEĆE PRETPOSTAVKE SVAKOG PROIZVODNOG PROCESA**

3.1. PROIZVODNJA

- U EKONOMSKOJ TEORIJI PARALELNO SE KORISTE SLJEDEĆE KATEGORIZACIJE IZVORNIH PROIZVODNIH ČINITELJA:

3.1. PROIZVODNJA

- **PRVA**, NASTALA U DOBA KLASIČNE EKONOMSKE TEORIJE DIJELI PROIZVODNE ČINITELJE NA:

(1) **RAD**

(2) **ZEMLJA**

(3) **KAPITAL**

3.1. PROIZVODNJA

- **DRUGA, NASTALA U OKVIRU MARKSISTIČKE POLITIČKE EKONOMIJE DIJELI PROIZVODNE ČINITELJE NA:**

(1) RAD

(2) PREDMETI RADA

(3) SREDSTVA RADA

3.1. PROIZVODNJA

- LJUDSKI RAD JE U OBA SLUČAJA IZDVOJEN KAO SAMOSTALAN ČINITELJ
- POJMU KAPITAL KORESPONDENTNA SU SREDSTVA RADA
- FAKTORU ZEMLJA (PRIRODA) ODGOVARA FAKTOR PREDMETI RADA

3.1. PROIZVODNJA

- **SAVREMENA EKONOMSKA TEORIJA NAVODI I ČINITELJE KARAKTERISTIČNE ZA MODERNO DOBA (IZVEDENI PROIZVODNI ČINITELJI), KAO ŠTO SU:**
 - (1) **PODUZETNIŠTVO**
 - (2) **ORGANIZACIJA**
 - (3) **ZNANJE**
 - (4) **TEHNOLOGIJA**
 - (5) **OBRAZOVANJE**
 - (6) **INFORMACIJE**

3.1. PROIZVODNJA

- (1) **LJUDSKI RAD SVOJSTVEN JE SVAKOM OBLIKU PROIZVODNJE**

3.1. PROIZVODNJA

- **OVISNO O SVRSI I SLOŽENOSTI PROIZVODNOG PROCESA KOJEM JE CILJ OPREDMEĆENJE UPOTREBNIH SVOJSTAVA, PROIZVOĐAČI UPOTREBLJAVAJU SVOJE ZNANJE I VJEŠTINE SPECIFIČNE I POTREBNE ZA TAKVU VRSTU PRODUKCIJE**

3.1. PROIZVODNJA

- **ČOVJEK** PROIZVODEĆI
SVRSISHODNO **POKREĆE I TROŠI**
STVARALAČKE POTENCIJALE
 - **SNAGU SVOJIH MIŠIĆA**
 - **UMJEŠNOST RUKU**
 - **LOGIKU I KREATIVNOST SVOJEG INTELEKTA**

3.1. PROIZVODNJA

- **EPOHE RAZVOJA ČOVJEČANSTVA SE RAZLIKUJU U METODAMA PROIZVODNJE, NAČINU MATERIJALNE PRODUKCIJE**

3.1. PROIZVODNJA

- **(2) ZEMLJA (PRIRODA) U IZVORNOM OBLIKU PRUŽA MALE MOGUĆNOSTI ZADOVOLJAVANJA RAZNOVRSNIH I TRAJNIH LJUDSKIH POTREBA**

3.1. PROIZVODNJA

- **PRIJELAZOM NA AKTIVNO
PREOBLIKOVANJE PRIRODNIH
RESURSA ČOVJEK SVRHOVITIM
RADOM**
- **CRPI PRIRODNA BOGATSTVA**
- **POTČINJAVA PRIRODNE SILE
SVOJOJ DOBROBITI**

3.1. PROIZVODNJA

- **PROIZVODNI FAKTOR **ZEMLJA** (**PRIRODA**) PODRAZUMIJEVA SVE PRIRODNIM PROCESIMA NASTALE RESURSE:**

- **KOPNENIH POVRŠINA I
PODZEMLJA**
- **VODENIH POVRŠINA I PODMORJA**
- **ATMOSFERE**

3.1. PROIZVODNJA

- RAZVOJEM TEHNOLOGIJE
ISKORIŠTAVANJA PRIRODNIH
RESURSA ČOVJEK ŠIRI I
INTENZIVIRA ISKORIŠTAVANJE
PRIRODE U SVRHU ŠTO
POTPUNIJE ZADOVOLJAVANJA
POTREBA

3.1. PROIZVODNJA

- (3) **KAPITAL** OBUHVAĆA
CJELOKUPNOST EKONOMSKIH
(RADOM STVORENIH) DOBARA
KOJA SE KORISTE U PROCESU
REPRODUKCIJE
- TO SU RUČNI ALATI, KOMPJUTORI,
PROMETNA INFRASTRUKTURA...

3.1. PROIZVODNJA

- **KAPITAL** JE REZULTANTA
PRETHODNIH PROCESA
PROIZVODNJE NAMIJENJEN
PROIZVODNJI

3.1. PROIZVODNJA

- **KAPITAL** JE OUTPUT PRETHODNIH I INPUT BUDUĆIH PROIZVODNJI
- **KAPITAL** SU I NOVČANA SREDSTVA PRIKUPLJENA U SVRHU ULAGANJA I OPLODNJE

3.1. PROIZVODNJA

- **PROIZVODNI** **ČINITELJI**
OBJEDINJENO **SE** **NAZIVAJU**
PROIZVODNI **INPUTI** **ČIJA**
UPOTREBA **STVARA** **OUTPUT** **ILI**
REZULTAT **PROCESA**
REPRODUKCIJE

3.2. RASPODJELA

- **STVARAJUĆI MATERIJALNI TEMELJ
SVOGA OPSTANKA U SARADNJI –
KOOOPERACIJI S DRUGIM
ČLANOVIMA ZAJEDNICE ČOVJEK
KAO DIO KOLEKTIVITETA
PARTICIPIRA U POTROŠNJI
ZAJEDNIČKI STVORENIH DOBARA
POSREDSTVOM RASPODJELE**

3.2. RASPODJELA

- (1) UPOTREBNE VRIJEDNOSTI SU STVORENE PROIZVODNJOM UDRUŽENIH INDIVIDUA
- (2) ZAJEDNIČKI REZULTAT TREBA PODIJELITI (INDIVIDUALIZIRATI UDIO SVAKOG SUDIONIKA)

3.2. RASPODJELA

- **NEOVISNO O**
 - **STEPENU RAZVOJA**
 - **I**
 - **OBLICIMA DRUŠTVENE ORGANIZACIJE (U PRIMITIVNIM ZAJEDNICAMA I U SAVREMENOM DRUŠTVU)...**

3.2. RASPODJELA

... RASPODJELA OBUHVAĆA I ONE
ČLANOVE ZAJEDNICE KOJI IZ
RAZLIČITIH RAZLOGA NE
SUDJELUJU U PROIZVODNJI

3.2. RASPODJELA

- U RASPODJELJIVANJU STVORENE VRIJEDNOSTI – POSREDNO ILI NEPOSREDNO – SUDJELUJE CJELOKUPNO STANOVNIŠTVO, NEOVISNO O ...

3.2. RASPODJELA

- **DOBI**
- **AKTIVNOM ILI PASIVNOM STATUSU**
- **PROFESIJI**
- **PRIPADNOSTI RAZLIČITIM SLOJEVIMA ILI KLASAMA**

3.2. RASPODJELA

- **VELIČINA UDJELA KOJI IM PRIPADA
NIJE JEDNAKA TE ODRAŽAVA
VLADAJUĆE PRINCIPE DIOBE**

3.2. RASPODJELA

- **FAZA RASPODJELE JE**
 - **VAŽNA KARIKA**
|
 - **DELIKATANA KARIKA**
EKONOMSKOG PROCESA

3.2. RASPODJELA

- **PREMDA** **JE** **PROIZVODNJA**
DETERMINIRAJUĆA **AKTIVNOST** **U**
EKONOMSKOJ **SFERI** **JER**
ODREĐUJE VELIČINU I STRUKTURU
POTROŠNJE...

3.2. RASPODJELA

... **RASPODJELA** JE ZA KRAJNJI
SMISAO EKONOMSKE AKTIVNOSTI
– ZADOVOLJAVANJE POTREBA
LJUDI – S ASPEKTA POJEDINCA I
TE KAKO **ZNAČAJNA**

3.2. RASPODJELA

- **OSTVARENA** **RAZINA**
ZADOVOLJAVANJA **POTREBA**
DETERMINIRANA **JE** **POLOŽAJEM**
INDIVIDUE **U** **DJELUJUĆEM**
SISTEMU **DIOBE** **REZULTATA**
PRIVREĐIVANJA

3.2. RASPODJELA

- U **MAKROASPEKTU** **POTROŠNJU**
DRUŠTVA ODREĐUJE
 - **UKUPNO PROIZVEDNA MASA**
DOBARA
 - |
 - **STRUKTURA** **PROIZVEDENIH**
DOBARA

3.2. RASPODJELA

- **INDIVIDUALNA
ODREĐENA JE...**

POTROŠNJA

3.2. RASPODJELA

- **KARAKTEROM
ODNOSA MEĐU
REPRODUKCIJE
ODNOSNO**

**VLADAJUĆIH
SUDIONICIMA**

- **PRAVNOM
(NORMATIVNI
DOMINANTNOG
PROIZVODNJE)**

**REGULATIVOM
IZRAZ
NAČINA**

3.2. RASPODJELA

- **POZICIJU I PRAVA POJEDINACA DA PARTICIPIRAJU U POTROŠNJI ODREĐUJU:**
 - **ODNOSI VLASNIŠTVA NAD PROIZVODNIM ČINITELJIMA**
 - **ZAKONSKA REGULATIVA KOJOM SE DRŽAVA UPLIĆE U SFERU RASPODJELE STVORENIH VRIJEDNOSTI**

3.2. RASPODJELA

- **OVISNO O :**

- **VLASNIČKOJ POZICIJI U ODNOSU
PREMA FAKTORIMA
PROIZVODNJE**
- **POZICIJI U DRUŠTVENOJ PODJELI
RADA...**

3.2. RASPODJELA

- **DRUGIM KRITERIJIMA (DOB, SOCIJALNI STATUS, MINULI RAD...) ...**

POJEDINAC STJEČE DIO UKUPNE NOVOSTVORENE VRIJEDNOSTI

3.2. RASPODJELA

- U **ROBNOJ PROIZVODNJI** TAJ JE DIO **UTVRĐEN** U **NOVČANOM OBLIKU** TEMELJEM KOJEG SE U SLJEDEĆOJ FAZI EKONOMSKOG PROCESA – **RAZMJENI** – ...

3.2. RASPODJELA

**... PRETVARA U KONKRETNE
UPOTREBNE VRIJEDNOSTI, ROBE I
USLUGE KOJIMA SE
ZADOVOLJAVAJU POTREBE**

3.2. RASPODJELA

- **UTJECAJ PROIZVODNJE NA
RASPODJELU DVOJAKOG JE
KARAKTERA**

3.2. RASPODJELA

- **PRVI VID UTJECAJA PROIZVODNJE NA RASPODJELU OČITUJE SE U ČINJENICI DA PROIZVODNJA DETERMINIRA RASPODJELU ODREĐUJUĆI VELIČINU VRIJEDNOSTI KOJA SE RASPODJELJUJE**

3.2. RASPODJELA

- U NAČELU, MOGUĆE JE
 - **RASPODIJELITI** TOLIKO
VRIJEDNOSTI KOLIKO JE
PROIZVODNOM **STVORENO**
A
 - **STRUKTURA STVORENIH DOBARA**
ODREDITI ĆE **STRUKTURU**
POTROŠNJE DRUŠTVA

3.2. RASPODJELA

- **PRAVILO DOPUŠTA MOGUĆNOST IZUZETAKA, BUDUĆI DA EKONOMSKA SARADNJA MEĐU DRŽAVAMA STVARA UVJETE ZA POVEĆANJE RASPOLOŽIVOG BRUTO DOMAĆEG PRODUKTA U ODNOSU PREMA STVORENOM**

3.2. RASPODJELA

- **ZADUŽIVANJEM – POZAJMLJIVANJEM KAPITALA OD FINANCIJSKIH INSTITUCIJA ILI PRIBAVLJANJEM DOBARA NA KREDIT – MOGUĆE JE RASPODIJELITI I UTROŠITI VRIJEDNOST KOJA JE VEĆA OD GODIŠNJEG REZULTATA**
- **PRIMANJEM BESPLATNE POMOĆI**

3.2. RASPODJELA

- **VANJSKOM TRGOVINOM MOGUĆE JE POBOLJŠATI STRUKTURU PROIZVEDENIH DOBARA**
 - **IZVOZOM PROIZVODA SUFICITARNIH**
 - |
 - **UVOZOM PROIZVODA DEFICITARNIH**

3.2. RASPODJELA

- **STRUKTURNA DETERMINIRANOST RASPODJELE PROIZVODNjom SVODI SE NA “UVJETNO” TAČNO PRAVILO S PRETPOSTAVKOM POTPUNE PRIVREDNE AUTARHIJE**

3.2. RASPODJELA

- **DRUGI** **VID** **UTJECAJA**
PROIZVODNJE **NA** **RASPODJELU**
OČITUJE SE U PRIMJENI PRAVILA
DIOBE

3.2. RASPODJELA

- **DOMINANTNI PRODUKCIJSKI ODNOSI PRESUDNO DJELUJU NA OBLIKOVANJE PRAVILA ILI NAČELA RASPODJELE**

3.2. RASPODJELA

- **NA VAŽEĆE PRINCIPLE RASPODJELE NEPOSREDNO SE ODRAŽAVAJU**
 - **TRŽIŠNI MODEL PRIVREĐIVANJA**
I
 - **DOMINANTNI OBlici VLASNIŠTVA NAD PROIZVODNIM FAKTORIMA**

3.2. RASPODJELA

- **PORED TRŽIŠNOG MEHANIZMA U
RASPODJELI SUDJELUJE
DRŽAVA**

3.2. RASPODJELA

DRŽAVA

**INSTRUMENTIMA POREZNOG I
CARINSKOG SISTEMA TE DRUGIM
MJERAMA EKONOMSKE POLITIKE**

**INTERVENIRA U RASPODJELI
STVORENE VRIJEDNOSTI**

ZBOG DVA TEMELJNA RAZLOGA

3.2. RASPODJELA

- **PRVI RAZLOG DRŽAVNOG POSIZANJA U FAZU RASPODJELE SADRŽAN JE U NASTOJANJU DA SE OTKLONE DEFEKTI I DISPROPORCIJE KOJE BI NUŽNO PROUZROČILA RASPODJELA TEMELJENA ISKLJUČIVO NA TRŽIŠNOM MEHANIZMU**

3.2. RASPODJELA

- **FISKALNI SISTEM OSIGURAVA**
REDISTRIBUCIJU TRŽIŠNO
UTVRĐENIH UDJELA U RASPODJELI
KOJI BI UZROKOVALI
NESNOŠLJIVU SOCIJALNU
POLARIZACIJU I DRUŠTVENE
KONFLIKTE

3.2. RASPODJELA

- **PRINCIP SOCIJALNE DRŽAVE
OBVEZUJE NA VOĐENJE TAKVE
POLITIKE U SFERI RASPODJELE
KOJA ĆE...**

3.2. RASPODJELA

- **UVAŽAVATI EGZISTENCIJALNE
POTREBE I INTERESE SVIH
SOCIJALNIH KATEGORIJA
STANOVNIŠTVA**
- **NEOVISNO O NJHOVOM
REALNOM DOPRINOSU U
STVARANJU BRUTO DOMAĆEG
PROIZVODA**

3.2. RASPODJELA

- **DRUGI RAZLOG DRŽAVNOG POSIZANJA U FAZU RASPODJELE**
 - **NUŽNOST JE FINANCIRANJA DRŽAVNIH INSTITUCIJA**
 - **TE**
 - **EVENTUALNI RAZVOJ JAVNOG SEKTORA PRIVREDE**

3.2. RASPODJELA

- **S OBZIROM NA EKONOMSKE
FUNKCIJE DRŽAVE, VALJA
OSIGURATI DOSTATNE IZVORE
FINANCIRANJA DRŽAVNIH
SUBVENCIIJA, INVESTICIJA U
INFRASTRUKTURU...**

3.2. RASPODJELA

- **FUNKCIJA RASPODJELE U
EKONOMSKOM PROCESU NE
ODNOSI SE SAMO NA
PROBLEMATIKU UTVRĐIVANJA
INDIVIDUALNIH UDJELA U
STVORENOJ VRIJEDNOSTI**

3.2. RASPODJELA

- **KONTINUITET** **EKONOMSKOG**
PROCESA UVJET JE OPSTANKA I
RAZVOJA DRUŠTVA

3.2. RASPODJELA

- **U DOMENU RASPODJELE JE I OSIGURANJE UVJETA ZA BUDUĆE PROIZVODNE PROCESE**

3.2. RASPODJELA

■ **KONTINUITET
PRETPOSTAVLJA**

PROIZVODNJE

■ **KONTINUITET
INPUTA**

PROIZVODNIH

■ **NEPREKINUTO
UTROŠENIH
PRODUKCIJE**

**NADOMJEŠTANJE
ČINITELJA**

3.2. RASPODJELA

- **OBNOVA RADNE SPOSOBNOSTI
PROIZVOĐAČA – OSOBNA
POTROŠNJA KAO PRETPOSTAVKA
FIZIČKE REPRODUKCIJE**

3.2. RASPODJELA

- **NADOMJEŠTANJE MATERIJALNIH
FAKTORA PROIZVODNJE –
PRAVILNO RASPOREĐIVANJE I
TROŠENJE UKUPNOG GODIŠNJEG
REZULTATA PRIVREDE**

3.2. RASPODJELA

- **PRENESENI DIO VRIJEDNOSTI KAPITALNE OPREME TE UTROŠENE SIROVINE I POMOĆNE MATERIJALE POTREBNO JE NEPRESTANO NADOMIJEŠTATI**

3.2. RASPODJELA

- U DOMENI JE RASPODJELE STRATEŠKI VAŽNO PITANJE OSIGURAVANJA IZVORA EKONOMSKOG RASTA I RAZVOJA – KVANTITATIVNIH I KVALITATIVNIH PROMJENA EKONOMSKOG POTENCIJALA DRUŠTVA

3.2. RASPODJELA

- **RASPODJELOM SE DIO GODIŠNJEG UČINKA IZUZIMA OD POTROŠNJE STANOVNIŠTVA OVISNO O**
 - **DOMINANTNIM CILJEVIMA DRUŠTVENOG RAZVOJA**
 - **PREFERENCIJAMA U RANGIRANJU MNOGOBROJNIH POTREBA DRUŠTVA**

3.2. RASPODJELA

- **AKUMULACIJOM** DIJELA BRUTO DOMAĆEG PROIZVODA STVARAJU SE **MATERIJALNI UVJETI** ZA PROŠIRENU **DRUŠTVENU REPRODUKCIJU**

3.2. RASPODJELA

- **ODRICANJE** OD **DIJELA** **MOGUĆE**
POTROŠNJE **OMOGUĆUJE**
POVEĆANJE **BLAGOSTANJA** **U**
BUDUĆNOSTI

3.3. RAZMJENA

- U **NATURALNOM** **OBLIKU** **PRIVREĐIVANJA** U NAČELU SE EKONOMSKI PROCES ODVIJAO **BEZ RAZMJENE**, JER SU PROIZVOĐAČI UJEDNO I KONZUMENTI VLASTITIH PROIZVODA

3.3. RAZMJENA

- U RAZDOBLJU DIVLJAŠTVA I BARBARSTVA NEPOSTOJANJE EKONOMSKOG VIŠKA ELIMINIRALO JE MOGUĆNOST
 - NEJEDNAKE DIOBE
 - EKSPLOATACIJE
 - IMOVINSKE DIFERENCIJACIJE

3.3. RAZMJENA

- **ROBNA PROIZVODNJA USLJED UZNAPREDOVALIH ZNANJA O PRIRODI I RAZVITKA DRUŠTVENE PODJELE RADA JAVLJA SE POSTUPNO I FRAGMENTARNO**

3.3. RAZMJENA

- **POVREMENI PROIZVODNI VIŠKOVI
TE POTREBA POBOLJŠANJA
STRUKTURE STVORENIH DOBARA
POTIČU LOKALNE ZAJEDNICE NA
TRGOVANJE**

3.3. RAZMJENA

- **ROBNIM OBLIKOM PRIVREĐIVANJA NAZIVA SE TIP DRUŠTVENE ORGANIZACIJE PROIZVODNJE U KOJEM ČLANOVI DRUŠTVA SVOJE POTREBE OSIGURAVAJU POSREDOVANJEM TRŽIŠTA**

3.3. RAZMJENA

- **ZA POVEZIVANJE PROIZVODNJE I POTROŠNJE PORED RASPODJELE NUŽNA JE I RAZMJENA**

3.3. RAZMJENA

■ RAZMJENA

**SE JAVLJA SAMO U ODREĐENIM
POVIJESNIM UVJETIMA KADA SE
SPECIJALIZACIJOM PROIZVOĐAČI
TRAJNO VEZUJU ZA ODREĐENE
DJELATNOSTI TE VLASTITE
POTREBE ZADOVOLJAVAJU NA
POSREDAN NAČIN**

3.3. RAZMJENA

- **VLASTITI PROIZVODI PROIZVOĐAČU
SLUŽE ZA STJECANJE NOVČANOG
EKVIVALENTA KOJIM ĆE U
RAZMJENI PRIBAVITI POTREBNE
PROIZVODE**

3.3. RAZMJENA

- **RAZMJENA** *JE U BITI*
TRANSFORMIRANI *OBLIK*
RASPODJELE ILI RAZMJENA JE
SPECIFIČAN NASTAVAK PROCESA
RASPODJELJIVANJA DOBARA U
POVIJESNIM UVJETIMA ROBNOG
OBLIKA ORGANIZACIJE PRIVREDE

3.3. RAZMJENA

- **TO NE ZNAČI DA SU RASPODJELA I RAZMJENA JEDINSTVEN PROCES**

3.3. RAZMJENA

- **RASPODJELA PRETHODI RAZMJENI I ULOGA JE RASPODJELE NEIZMIJENJENA U NATURALNOM I ROBNOM OBLIKU PRIVREĐIVANJA**

3.3. RAZMJENA

- **RAZMJENA** JE FAZA EKONOMSKOG
PROCESA ČIJA NUŽNOST
PROISTJEČE IZ KARAKTERA
ROBNOG PRIVREĐIVANJA –
POSREDNOG ZADOVOLJAVANJA
POTREBA

3.3. RAZMJENA

- **SRODNOST JE RAZMJENE U KOMPARACIJI S RASPODJELOM U TOME ŠTO SE U BITI I RAZMJENA SVODI NA SVOJEVRSTAN OBLIK RASPODJELE**

3.3. RAZMJENA

- **ULOGA JE RASPODJELE DA
ODREDI KVANTITATIVNI UDIO
POJEDINCA U OSTVARENOM
PROIZVODU**

3.3. RAZMJENA

- **APSTRAKTNO (U NOVCU)
ODREĐENI UDIO, PROCESOM
RAZMJENE PRETVARA SE U
KONKRETNE UPOTREBNE
VRIJEDNOSTI I NA TAJ NAČIN
POPRIJAMA KVALITATIVNI OBLIK**

3.3. RAZMJENA

- **RAZMJENA** **JE** **PROCES**
PRETVARANJA **RASPODJELOM**
UTVRĐENIH

KVANTITATIVNIH UDJELA

U

KVALITATIVAN OBLIK

U KONKRETNE PROIZVODE
NAMIJENJENE POTROŠNJI

3.3. RAZMJENA

- **POSREDOVANJEM** **TRŽIŠTA**
USPOSTAVLJAJU SE KONTAKTI TE
OBAVLJA RAZMJENA S RAZLIČITIM
NAMJENAMA

3.3. RAZMJENA

- **MEĐUSOBNO TRGUJU SUBJEKTI
PROIZVODNJE S CILJEM DA
ZADOVOLJE SVOJE
REPRODUKCIJSKE POTREBE ZA
SREDSTVIMA RADA I PREDMETIMA
RADA**

3.3. RAZMJENA

- **POJEDINCI** KUPUJU FINALNE PROIZVODE KOJIMA ĆE NAMIRITI SVOJE ŽIVOTNE POTREBE
- **SUBJEKTI PROIZVODNJE** KUPUJU RADNU SNAGU

3.3. RAZMJENA

- **SVE NAVEDENE TRŽIŠNE TRANSAKCIJE POSREDNO ILI NEPOSREDNO TEŽE ZAJEDNIČKOM KONAČNOM CILJU, POVEZIVANJU PROIZVODNJE S POTROŠNJOM**

3.3. RAZMJENA

- **RAZMJENA SE U POČETKU POJAVLJUJE KAO TRAMPA, NEPOSREDNA ZAMJENA PROIZVODA RAZLIČITE UPOTREBNE VRIJEDNOSTI (NE RAZDVAJAJU SE AKT KUPNJE OD AKTA PRODAJE)**

3.3. RAZMJENA

- U OVOM JE OBLIKU RAZMJENE (**R – R**)
 - SVAKI PRODAVATELJ UJEDNO I KUPAC
A
 - SVAKI KUPAC UJEDNO I PRODAVATELJ

3.3. RAZMJENA

- **NEPRIKLADNOST TOG OBLIKA RAZMJENE UZROKOVALA JE POJAVU POSREDNIKA – OPĆEG EKVIVALENTA I RAZDVAJAJU SE AKT KUPNJE OD AKTA PRODAJE**

3.3. RAZMJENA

- **METAMORFOZA** **ROBNOG** **U**
NOVČANI **OBLIK** **VRIJEDNOSTI**
ODVIJA **SE** **KROZ** **DVIJE**
PROSTORNO **I** **VREMENSKI**
ODVOJENE OPERACIJE (R – N | N –
R)

3.3. RAZMJENA

- **RAZMJENA** POSTAJE GLAVNIM
OBLIKOM **POSREDOVANJA** MEĐU
LJUDIMA U EKONOMSKOM
PROCESU

3.4. POTROŠNJA

- ZADOVOLJAVANJE POTREBA LJUDI **SMISAO** JE CJELOKUPNOG EKONOMSKOG PROCESA
- DA BI TAJ CILJ OSTVARILI, LJUDI ORGANIZIRAJU I PROVODE BROJNE AKTIVNOSTI U EKONOMSKOJ SFERI – **PROIZVODE, RASPODJELJUJU I RAZMJENJUJU DOBRA**

3.4. POTROŠNJA

- **KONAČNA REALIZACIJA SVAKOG
PRIVREDNOG PREGNUĆA
OSTVARUJE SE**

POTROŠNJOM

**INDIVIDUALNOM KONZUMACIJOM
STVORENIH VRIJEDNOSTI**

3.4. POTROŠNJA

- **POJEDINAČNO TROŠENJE JE SAMO JEDAN OD OBLIKA U KOJEM SE POJAVLJUJE POTROŠNJA**

3.4. POTROŠNJA

- **PROIZVODNJA** JE UJEDNO I
POTROŠNJA JER STVARANJE
DOBARA ZNAČI TROŠENJE
PROIZVODNIH ČINITELJA
(PROIZVODNA ILI
REPRODUKCIJSKA POTROŠNJA)

3.4. POTROŠNJA

- **PROIZVODNA** **POTROŠNJA**
OBUHVAĆA I AKUMULACIJU –
ONAJ DIO GODIŠNJEG UČINKA
KOJI SE IZUZIMA OD
NEPROIZVODNE POTROŠNJE S
CILJEM UNAPREĐIVANJA ILI
PROŠIRIVANJA PROIZVODNIH
POTENCIJALA

3.4. POTROŠNJA

- **POTROŠNJA OBUHVAĆA:**

(1) **INDIVIDUALNU ILI OSOBNU**
POTROŠNJU I

(2) **OPĆU POTROŠNJU**

3.4. POTROŠNJA

- **OSOBN**A **POTROŠNJA** JE OBLIK TROŠENJA ZA NEPOSREDNO ZADOVOLJAVANJE POTREBA POJEDINACA ILI PORODICA KROZ UPOTREBU - KONZUMACIJU DOBARA ZA PRIMARNE POTREBE – HRANA, ODJEĆA, STAN...

3.4. POTROŠNJA

- **OPĆA POTROŠNJA** OBUHVAĆA BROJNE OBLIKE POTROŠNJE KOJI SE ODVIJAJU NA POSREDAN I NEPRIMJETAN NAČIN (STANOVNIŠTVO UŽIVA NEPOSREDNE I POSREDNE KORISTI OD DJELOVANJA DRŽAVE I NJEZINIH INSTITUCIJA)

3.4. POTROŠNJA

- **NEOVISNO O POJEDINAČNIM
EFEKTIVNIM OBLICIMA
DJELOVANJA DRŽAVNIH
INSTITUCIJA, DRUŠTVO IZDVAJA IZ
GODIŠNJEG PROIZVODA
POTREBNA SREDSTVA ZA
FINANCIRANJE FUNKCIONIRANJA
DRŽAVNOG APARATA**

3.4. POTROŠNJA

- **VELIČINU I STRUKTURU
PROIZVODNJE ODREĐUJU
POTREBE POTROŠNJE U DANIM
OKOLNOSTIMA, BUDUĆI DA VRSTU,
VELIČINU I KVALITET PROIZVODA
DIKTIRA POTROŠNJA
POSREDSTVAOM TRŽIŠTA**

3.4. POTROŠNJA

- U SAVREMENOJ PRIVREDI DJELUJE I **POVRATNI UTJECAJ**, JER SE INOVACIJAMA KREIRAJU **NOVE MOGUĆNOSTI POTROŠNJE**

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

■ EKONOMSKI PROCES JE MEĐUOVISAN SLIJED

- *STVARANJA*
- *RASPODJELJIVANJA*
- *RAZMJENJIVANJA I*
- *TROŠENJA*

MATERIJALNIH DOBARA

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

- **EKONOMSKI PROCES SE ODVIJA
ETAPNO I SIMULTANO –
ISTODOBNO SE PROIZVODI,
RASPODJELJUJE, RAZMJENJUJE I
TROŠI**

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

- **SVE ČETIRI SE FAZE ODVIJAJU
SIMULTANO**
 - **RASPODJELA PROIZVODNJU** **SLIJEDI**
 - **RAZMJENA** **SLIJEDI** **RASPODJELU**
 - **POTROŠNJA** **SLIJEDI** **RAZMJENU**

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

- U DRUŠTVU SE U ISTOM TRENUTKU ODVIJAJU SVA ČETIRI PROCESA KOJI ČINE **ORGANSKO JEDINSTVO**, ALI JE NUŽDOM MEĐUSOBNE INTERAKCIJE SLIJED OBJEKTIVNO ODREĐEN

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

- **POTREBNO JE OSTVARITI
REZULTATE PROIZVODNJE DA BI
POSTALI PREDMETOM
RASPODJELE**
- **PROIZVODNJA IZISKUJE NUŽNE
INPUTE – ŽIVI RAD, SREDSTVA
RADA I PREDMETE RADA**

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

- **PROIZVODNJA JE UJEDNO
POTROŠNJA, A NUŽNI INPUTI
ULAZE U PROIZVODNI PROCES
TEMELJEM RASPODJELE I
RAZMJENE REZULTATA
PRIVREDNE AKTIVNOSTI KOJA
PRETHODI**

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

- **EKONOMSKI PROCES JE:**

- ***KONTINUALNA***

- ***SIMULTANA***

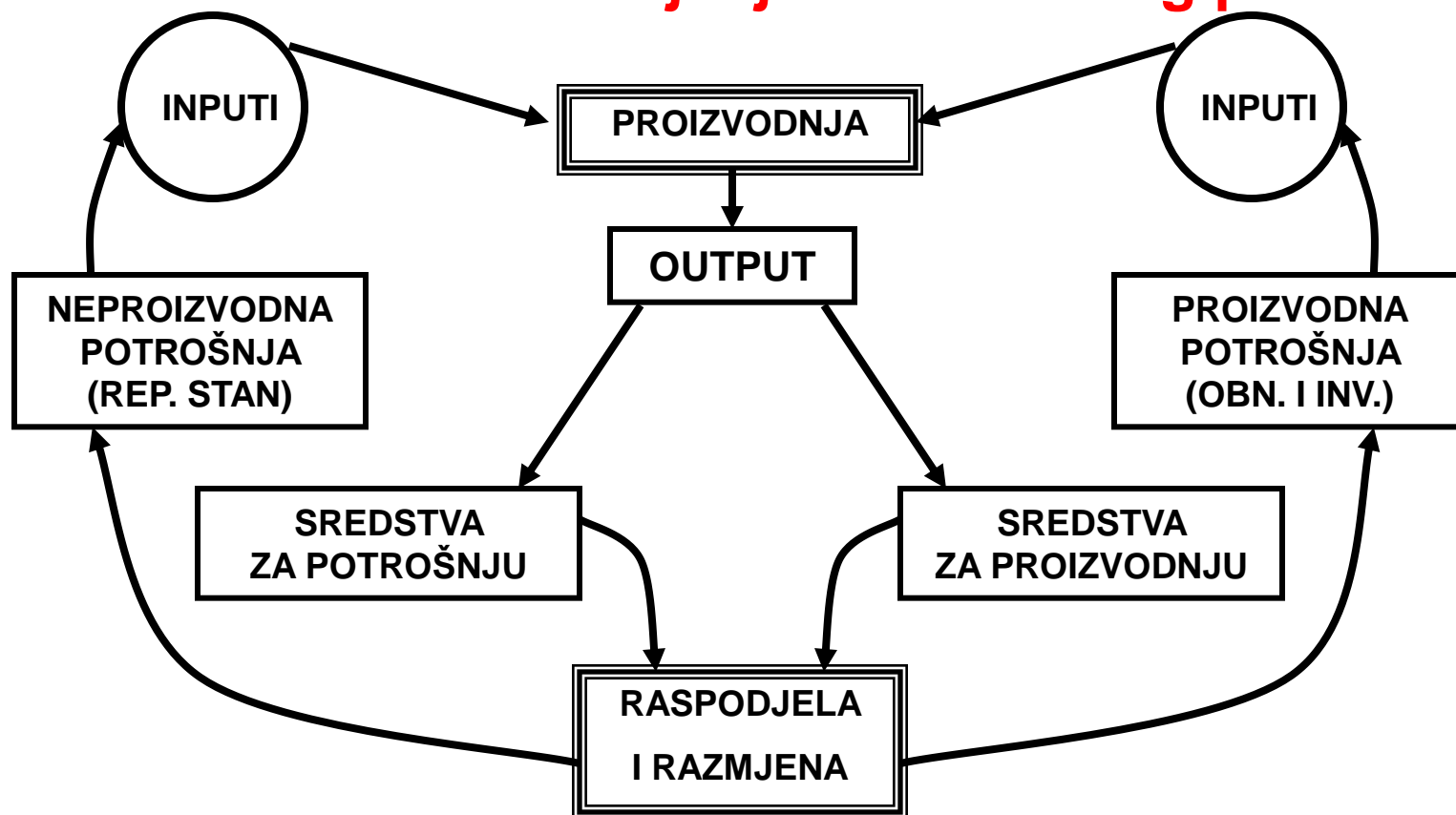
- ***SINHRONIZIRANA, I***

- ***MEĐUSOBNO UVJETOVANA***

AKTIVNOST SVIH ČETIRIJU FAZA
KOJE ČINE **ORGANSKO JEDINSTVO**

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

Shema – Oblik odvijanja ekonomskog procesa

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

- U **PROIZVODNJI** SE **STVARA** **TEMELJ POTROŠNJE** – **OUTPUT** – KOJI U NATURALNOM SMISLU ČINE DVIJE SKUPINE DOBARA:
 - (1) **SREDSTAVA ZA PROIZVODNJU**
I
 - (2) **SREDSTVA ZA POTROŠNJU**

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

- **UPOTREBNA SVOJSTVA DOBARA
ODREĐUJU DALJNI SMJER
NJIHOVOG KRETANJA**

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

- **NAKON RASPODJELE I RAZMJENE
FORMIRAJU SE ODVOJENI TOKOVI:**
 - (1) PROIZVODNE POTROŠNJE**
I
 - (2) NEPROIZVODNE POTROŠNJE**

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

■ **PROIZVODNA
OPSKRBLJUJE
PROCES
MATERIJALNIM INPUTIMA I NJEZINA
JE GLAVNA ZADAĆA: ...**

**POTROŠNJA
PROIZVODNI
POTREBNIM**

**PROIZVODNI
POTREBNIM**

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

- **NADOMJEŠTANJE UTROŠENIH
PREDMETA RADA**
- **ZAMJENA DOTRAJALIH
SREDSTAVA RADA**

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

- U OVAJ OBLIK POTROŠNJE
UBRAJA SE I ANGAŽIRANJE
DODATNIH MATERIJALNIH
ELEMENATA PROIZVODNJE
ULAGANJEM **AKUMULACIJE** U
PROŠIRENU REPRODUKCIJU

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

- **NEPROIZVODNA** **POTROŠNJA**
OBUHVAĆA **SREDSTAVA** **ZA**
POTROŠNJU **RADI**
ZADOVOLJAVANJA **POTREBA**
STANOVNIŠTVA

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

- **TROŠEĆI** **UPOTREBNE**
VRIJEDNOSTI **NAMIJENJENE**
OSOBNOM **POTROŠNJI** **LJUDI**
REPRODUCIRAJU **SVOJE** **RADNE**
SPOSOBNOSTI

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

- **LJUDSKI RAD JE PROIZVODNI INPUT** (POSTOJI VEZA IZMEĐU NEPROIZVODNE POTROŠNJE I PROIZVODNJE U OBLIKU INPUTA LJUDSKOG RADA)
- **EKONOMSKI PROCES SE ODVIJA KONTINUIRANO**

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

■ PROSTA REPRODUKCIJA:

U NEPROMIJENJENIM
OKOLNOSTIMA DANA KOLIČINA
PROIZVODNIH ČINITELJA
REZULTIRAT ĆE **JEDNAKIM**
UČINKOM SVAKOG CIKLUSA

4. ORGANSKO JEDINSTVO EKONOMSKOG PROCESA

- **PROŠIRENA REPRODUKCIJA:**

**POVEĆANJEM KOLIČINE
ANGAŽIRANIH INPUTA UZ JEDNAKU
EFIKASNOST UPOTREBE, PROCES
REPRODUKCIJE ODVIJAT ĆE SE U
PROŠIRENIM RAZMJERIMA**

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

- **PROIZVODNI POTENCIJAL
DRUŠTVA OZNAČAVA UKUPNOST**

**LJUDSKIH I MATERIJALNIH
ČINITELJA**

**KOJI SJEDINJENI U PROCESU
STVARANJA MATERIJALNIH
DOBARA I USLUGA**

OMOGUĆAVAJU OPSTANAK

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

- **EKONOMSKI PROCES U ROBNOM OBLIKU PRIVREĐIVANJA, KOJI DOMINIRA U SAVREMENOM DRUŠTVU, TVORE ČETIRI TIJESNO POVEZANE FAZE, I TO:**

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

- (1) PROIZVODNJA**
- (2) RASPODJELA**
- (3) RAZMJENA**
- (4) POTROŠNJA**

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

■ PROIZVODNJA

JE SVRSISHODAN PROCES PRISVAJANJA, PREOBLIKOVANJA I KOMBINIRANJA DIJELOVA PRIRODE S TEMELJNOM ZADAĆOM MATERIJALIZACIJE RAZLIČITIH UPOTREBNIH SVOJSTAVA KOJA ĆE ZADOVOLJITI NEKU POTREBU

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

■ RASPODJELA

JE FAZA EKONOMSKOG PROCESA KARAKTERISTIČNA ZA SVAKI OBLIK DRUŠTVENE ORGANIZACIJE PRIVREĐIVANJA, TAKO DA SU OBLICI RASPODJELE SPECIFIČNI U RAZLIČITIM POVIJESNIM ETAPAMA, ALI U BITI NEIZMIJENJENI, JER SE SVODE NA
DIOBU REZULTATA STVORENIH
PROIZVODNJOM

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

■ RAZMJENA

**JE PROCES PRETVARANJA
RASPODJELOM UTVRĐENIH
KVANTITATIVNIH UDJELA U
KVALITATIVAN OBLIK U
KONKRETNE PROIZVODE
NAMIJENJENE POTROŠNJI**

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

■ POTROŠNJA

**KAO KONAČNA REALIZACIJA
SVAKOG PRIVREDNOG PREGNUĆA
OSTVARUJE SE **INDIVIDUALNOM**
KONZUMACIJOM STVORENIH
VRIJEDNOSTI**

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Shema – Oblik odvijanja ekonomskog procesa

